

SUNDHEDSSTYRELSEN

Monitorering af tvang i psykiatrien

OPGØRELSE FOR PERIODEN
1. JANUAR – 31. DECEMBER 2016

2017

SUNDHEDSSTYRELSEN
Monitorering af
tvang i
psykiatrien

© Sundhedsstyrelsen, 2017.

Publikationen kan frit refereres med tydelig kildeangivelse.

Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S

www.sst.dk

Emneord: tvang, psykiatri, årsopgørelse, monitorering.

Sprog: Dansk

Version: 1,0

Versionsdato: 26.april 2017

Format: pdf

Udgivet af Sundhedsstyrelsen,
maj, 2017.

ISSN: 2445-7612

Indhold

1	Introduktion	4
1.1	Baggrund	4
1.2	National monitorering af tvang i psykiatrien	4
1.2	Læsevejledning	5
2	Resumé	6
2.1	Baggrund	6
2.2	Nationale resultater	6
2.3	Opfølgning på årsopgørelsen	7
3	Udviklingen i andel der bæltefikseres og antal bæltefikseringer over 48 timer	9
3.1	Indikatorer med målsætning om halvering i 2020	9
3.2	Andelen af personer, der bæltefikseres ud af antal indlagte	9
3.3	Antal bæltefikseringer over 48 timer	14
3.4	Øvrige indikatorer med relevans for bæltefikseringer	18
3.4.1	Anvendelse af beroligende medicin med tvang	18
3.4.2	Anvendelse af fastholdelser	20
3.4.3	Anvendelse af personlig skærmning	21
4	Udviklingen i varighed af bæltefikseringer og i personer udsat for tvangsforanstaltninger²³	
4.1	Indikatorer med målsætning om reduktion i 2020	23
4.2	Anvendelse og varighed af bæltefikseringer	23
4.3	Personer udsat for én eller flere tvangsforanstaltninger	28
4.4	Øvrige indikatorer med relevans for monitoreringen af tvangsforanstaltninger	31
4.4.1	Anvendelse af tvangsmedicinering	31
4.4.2	Anvendelse af tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse	32
5	Sammenfatning	37
5.1	Nationale resultater	37
5.2	Regionale resultater	38
5.2.1	Region Hovedstaden	38
5.2.2	Region Midtjylland	38
5.2.3	Region Nordjylland	38
5.2.4	Region Sjælland	38
5.2.5	Region Syddanmark	39
6	Opfølgning på monitoreringen	40
7	Bilag	41

1 Introduktion

1.1 Baggrund

Denne årsopgørelse indeholder Sundhedsstyrelsens kommentarer til anvendelsen af tvang i psykiatrien i 2016.

Som et vigtigt led i realiseringen af den fælles målsætning om at forbedre kvaliteten i den regionale psykiatri, herunder særligt for de mest udsatte patienter, indgik Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse i 2014 en aftale med Danske Regioner om at halvere anvendelsen af tvang i psykiatrien i 2020. Umiddelbart derefter blev der indgået partnerskabsaftaler med hver af de fem regioner med henblik på at sikre patienter med psykiske lidelser en behandling af høj kvalitet og som et led heri at nedbringe anvendelsen af tvang.

Konkret er målet om en halvering af den anvendte tvang i psykiatrien formuleret ved:

- et mål om at reducere anvendelsen af bæltefikseringer frem mod 2020
- et mål om at der forekommer et generelt fald i anvendelsen af alle former for tvang

Nedbringelsen af anvendelsen af tvang i psykiatrien skal ses i sammenhæng med den indsats, der i øvrigt foregår i forhold til at sikre mennesker med psykiske lidelser den bedst mulige behandling.

I visse tilfælde vil det ifølge gældende lovgivning være udtryk for manglende omhu og samvittighedsfuldhed ikke at anvende tvang. Det kan fx være med henblik på at udøve omsorg for mennesker med svære psykiske lidelser med begrænset sygdomsindsigt givet, at psykiatrilovens betingelser i øvrigt er opfyldt.

Forebyggelse af tvang er en tværsektoriel opgave, som udover borgeren og dennes familie involverer den regionale psykiatri og somatik, den kommunale indsats, politiet og praksissektoren. Der er igangsat flere både regionale og nationale initiativer for at nå målsætningen om at nedbringe anvendelsen af tvang i psykiatrien, eksempelvis med satspuljeprojektet *Forsøg med Bæltefri Afdelinger*.

1.2 National monitorering af tvang i psykiatrien

Sundhedsdatastyrelsen har i regi af Task Force for Psykiatriområdet og i samarbejde med regionerne og Sundhedsstyrelsen udviklet en national model til monitorering af anvendelsen af tvang, hvor målsætningen er operationaliseret ved monitorering af 15 indikatorer (se bilag 1).

De fem regioner har haft forskellige udgangspunkter i forhold til niveauet for anvendelsen af tvang, og derudover er regionerne også forskellige, hvad angår eksempelvis befolkningens størrelse og patientsammensætning. På baggrund af data fra 2011-2013 er der derfor etableret individuelle regionale baselines inden for hver af indikatorerne i monitoreringsmodellen. Det er disse baselines, som udviklingen og målopfyldelsen sammenholdes med, når målsætningen om at halvere og reducere anvendelsen af tvang i psykiatrien opgøres.

Ved offentliggørelsen af data kommenterer Sundhedsstyrelsen på de udvalgte monitoreringsdata. Udviklingen følges og drøftes i Task Force for Psykiatriområdet, der fungerer som et nationalt forum, der skal understøtte videndeling og spredning af bedste praksis på området.

Monitoreringen med Sundhedsstyrelsens kommentarer indeholder data for et år og offentliggøres hvert halve år. Opgørelserne har til formål at følge udviklingen på området i forhold til den politiske målsætning, som er beskrevet i regeringens partnerskabsaftaler med regionerne.

De bagvedliggende tabeller og grafer for den samlede monitorering kan downloades på Sundhedsdatastyrelsens hjemmeside, og derudover er alle baggrundoplysninger vedlagt i bilag 4.

1.2 Læsevejledning

Sundhedsstyrelsens kommentering af monitoreringen af tvang i psykiatrien er opdelt i to hovedafsnit.

I kapitel 3, som er første hovedafsnit, kommenteres udviklingen i de indikatorer for tvang med en tilknyttet målsætning om halvering i 2020. Herudover gennemgås udviklingen i anvendelsen af beroligende medicin med tvang, fastholdelse og personlig skærmmning. Her er der ikke tilknyttet en målsætning om reduktion, men Sundhedsstyrelsen følger udviklingen, da disse indikatorer har relation til anvendelsen af bæltefiksering.

I kapitel 4, som er andet hovedafsnit, kommenteres udviklingen i de indikatorer for tvang i psykiatrien, hvor der er tilknyttet en målsætning om reduktion i 2020. Sundhedsstyrelsen kommenterer i den forbindelse på flere indikatorer for tvang fx tvangsmedicinering og tvangsindlæggelse og -tilbageholdelse, selvom der ikke er tilknyttet målsætning om reduktion i 2020.

I hvert kapitel præsenteres først udviklingen for de enkelte indikatorer på nationalt niveau og dernæst på regionalt niveau.

I kapitel 5 sammenfatter Sundhedsstyrelsen de væsentligste nationale og regionale resultater i årsopgørelsen og beskriver, hvordan der følges op disse.

Sundhedsstyrelsen benytter i kommenteringen grafiske tendenslinjer, der viser en forholdsvis procentvis reduktion på 10 pct. årligt frem mod målsætningen om halvering i 2020 (herefter blot benævnt tendenslinjer). Tendenslinjerne er tilføjet for at hjælpe læseren med at vurdere udviklingen i regionernes nedbringelse af anvendelsen af tvang. Det skal understreges, at der ikke i partnerskabsaftalerne er en forventning om, at regionerne skal følge en jævn fordelingskurve frem til målet om halvering i 2020.

Som grundlag for monitoreringen er der på baggrund af data fra 2011-2013 etableret individuelle regionale baselines for hver af de respektive tvangsindikatorer i monitoreringsmodellen. Når der i kommenteringen anvendes ordet baseline referer det således til de individuelle regionale baselines fra 2011-2013.

2 Resumé

2.1 Baggrund

I 2014 indgik Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse og Danske Regioner en fælles aftale om at halvere anvendelsen af tvang i henhold til psykiatriloven. Som opfølgning herpå indgik hver region en partnerskabsaftale med Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse, der beskriver den enkelte regions plan for reducere af tvang.

Konkret er målet om en halvering af den anvendte tvang i psykiatrien formuleret ved:

- et mål om at reducere anvendelsen af bæltefikseringer frem mod 2020
- et mål om at der forekommer et generelt fald i anvendelsen af alle former for tvang

På baggrund af data fra 2011-2013 er der etableret individuelle regionale baselines inden for hver af de respektive tvangsindikatorer i monitoreringsmodellen. Det er disse baselines, som udviklingen og målopfyldelsen sammenholdes med, når målsætningen om at halvere og reducere anvendelsen af tvang i psykiatrien opgøres.

De fem regioner har haft forskellige udgangspunkter i forhold til niveauet for anvendelsen af tvang, hvorfor der er etableret individuelle regionale baselines. Derudover er regionerne også forskellige, hvad angår eksempelvis befolkningens størrelse og patientsammensætning.

I dette resumé sammenfattes og kommenteres de væsentligste nationale resultater i monitoreringen.

2.2 Nationale resultater

Et af de overordnede mål i partnerskabsaftalen er, at der skal opnås en reduktion i anvendelsen af bæltefikseringer. Målet monitoreres blandt andet ved hjælp af de to indikatorer, som kan ses i Boks 1.

For de to indikatorer i partnerskabsaftalen, som har en tilknyttet målsætning om en halvering i 2020, viser monitoreringen desværre, at anvendelsen af bæltefikseringer er enten stigende eller stagnerede sammenlignet med niveauet i 2015.

Boks 1. Indikatorer – mål om halvering af anvendelsen af bæltefikseringer

Følgende to indikatorer indgår i den første målsætning i partnerskabsaftalen om halvering af anvendelsen af bæltefikseringer frem mod 2020:

- Andelen af personer der bæltefikseres af antal indlagte
- Totale antal bæltefikseringer over 48 timer

Med henblik på at monitorere om der sker substitution mellem tvangsformer følges udviklingen i anvendelsen af andre tvangsforanstaltninger i relation til bæltefiksering. Et fokus på nedbringelse af bæltefikseringer kan fx resultere i, at der sker en stigning i anvendelsen af beroligende medicin med tvang, skærmning eller fastholdelse. I forhold til fastholdelser viser årsopgørelsen, at anvendelsen af fastholdelser fortsat er større end ved baseline. Da fastholdelse efter et 'mindste middel princip' i konkrete situationer kan anvendes i stedet for en bæltefiksering, kan dette

være en forventelig effekt af indsatsen med at erstatte bæltefikseringer med mindre indgribende former for tvang.

I forhold til beroligende medicin med tvang er antallet af gange og personer, der gives beroligende medicin, stadig større end ved baseline.

I forhold til de indikatorer vedrørende bæltefiksering, hvor der er tilknyttet en målsætning om reduktion frem mod 2020, er det værd at bemærke, at der for de mellemlange og lange bæltefikseringer fortsat ses et fald både i forhold baseline og til 2015. Der ses også fortsat et fald i den samlede varighed af de meget lange bæltefikseringer (over 48 timer). Der ses dog i forhold til 2015 en stigning i antallet af de kortere bæltefikseringer. Ligesom med fastholdelser kan det ansues som en forventelig effekt af indsatsen for at reducere mellemlange og lange bæltefikseringer.

Vedrørende det totale antal bæltefikseringer og antallet af personer, der bæltefikseres, bemærker Sundhedsstyrelsen desværre, at der i forhold til 2015 ses en stigning for begge indikatorer.

I forhold til antal og andel voksne, der berøres af én eller flere tvangsforanstaltninger, er niveauet i 2016 overordnet set uændret sammenlignet med baseline og 2015. Der er således ikke sket et fald i hverken antallet eller andelen af personer i psykiatrien, der er udsat for tvang i perioden. Imidlertid ses der nationalt en udvikling i retning af anvendelse af mindre indgribende tvangsformer end ved baseline.

For børn og unge under 18 år ses der desværre en stigning i antal og andel børn og unge, der berøres af tvangsforanstaltninger. Da data for børn og unge er baseret på små tal, og der er ændret registreringspraksis i 2015, skal data dog fortolkes forsigtigt.

Boks 2. Indikatorer – mål om generelt fald i anvendelsen af alle former for tvang

Følgende to indikatorer indgår i den anden overordnede målsætning i partnerskabsaftalen om en reduktion af tvang:

- Antallet af voksne berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger i psykiatrien
- Antal børn og unge berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i psykiatrien

Slutteligt ses der på nationalt niveau en stigning i tvangsendlæggelse og tvangstilbageholdelse for både børn og unge samt voksne. Dette gælder både i forhold til baseline og fra 2015 til 2016.

2.3 Opfølgning på årsopgørelsen

Der er med denne årsopgørelse gået tre år siden indgåelsen af partnerskabsaftalen om nedbringelse af tvang i psykiatrien. Halvdelen af perioden til realisering af målene er således snart gået. På den baggrund kan det bekymre Sundhedsstyrelsen, at der for flere af indikatorerne ikke er sket et fald siden baseline, da det kan blive en udfordring for at nå målene i 2020. Sundhedsstyrelsen bemærker dog, at der ses en udvikling i retning af anvendelse af mindre indgribende tvangsformer end ved baseline.

I forhold til de enkelte indikatorer skete der på nationalt plan de første to år 2014 og 2015 en reduktion i antallet af personer, der bæltefikseredes. Sundhedsstyrelsen bemærker dog, at antallet er steget igen fra 2015 til 2016. Med henblik på at nå målsætningerne i 2020 er det vigtigt, at

andelen, der bæltefikseres, ikke fortsætter med at stige. Sundhedsstyrelsen bemærker samtidig udviklingen mod en øget anvendelse af kortvarige bæltefikseringer. Anvendelsen af mindre indgribende tvangsformer kan være hensigtsmæssig i arbejdet med at nå målsætningerne om reduktion af bæltefikseringer, men Sundhedsstyrelsen følger dette område nøje for, at der ikke sker en u hensigtsmæssig substitution, hvor fx en længerevarende bæltefiksering erstattes af mange korte bæltefikseringer i forlængelse af hinanden. Sundhedsstyrelsen vil desuden have fokus på, hvordan de regioner, der har en stigning i bæltefikseringer, fastholdelser og beroligende medicin med tvang mv. vil håndtere og vende denne udvikling.

I forhold til børn og unge finder Sundhedsstyrelsen det bekymrende, at der på nationalt niveau fortsat ses en stigning i antallet af børn og unge, der berøres af tvang i psykiatrien. Sundhedsstyrelsen er opmærksom på, at resultaterne vedrørende børn og unge bør vurderes med forbehold for, at data før 1. juni 2015 ikke inkluderer tilfælde af tvangslignende foranstaltninger med forældresamtykke, og at data er følsomme over for små udsving, da det samlede antal tvangsforanstaltninger overfor børn og unge er småt. Det er dog under alle omstændigheder vigtigt, at stigningen i anvendelsen af tvang overfor børn og unge ikke fortsætter.

På baggrund af resultaterne af monitoreringen af tvang i 2016, herunder de ovenfor anførte bekymrende forhold, vil Sundhedsstyrelsen indhente redegørelser fra de fem regioner til forklaring af udviklingen, samt hvilke indsatser og ledelsesmæssige skridt regionerne vil tage for at sikre nedbringelsen af tvang. Sundhedsstyrelsen vil drøfte dette med regionerne på det førstkommande møde i Task Force for Psykiatri med henblik på, hvordan målsætningerne for nedbringelse af tvang nås frem mod 2020.

Sundhedsstyrelsen vil fortsat følge området meget tæt, både i forhold til hvordan der sikres et fortsat fald i anvendelsen af bæltefiksering, og med fokus på områder, hvor der er udfordringer i forhold til at nå målsætningerne.

3 Udviklingen i andel der bæltefikseres og antal bæltefikseringer over 48 timer

3.1 Indikatorer med målsætning om halvering i 2020

I dette kapitel beskrives udviklingen i de to indikatorer, hvor der i partnerskabsaftalen er tilknyttet en målsætning om 50 pct. reduktion i 2020. Det drejer sig om indikatorerne:

- Andel af personer, der bæltefikseres af antal indlagte
- Antal bæltefikseringer med varighed over 48 timer

Herefter gennemgås udviklingen i anvendelsen af beroligende medicin med tvang, fastholdelse og personlig skærmning, da disse indikatorer har relation til anvendelsen af bæltefiksering.

I gennemgangen af indikatorerne præsenteres først udviklingen på nationalt niveau og derefter på regionalt niveau.

3.2 Andelen af personer, der bæltefikseres ud af antal indlagte

I tabel 1 ses det, at andelen af personer, der har været bæltefikseret ud af antal indlagte, på nationalt plan fortsat ligger under baseline, men er steget en smule siden 2015.

Til sammenligning fremgår det af tabel 10 på side 24, at antallet af personer, der bæltefikseres, fortsat ligger under baseline men er steget en smule siden 2015. Det samme gælder for antal påbegyndte bæltefikseringer .

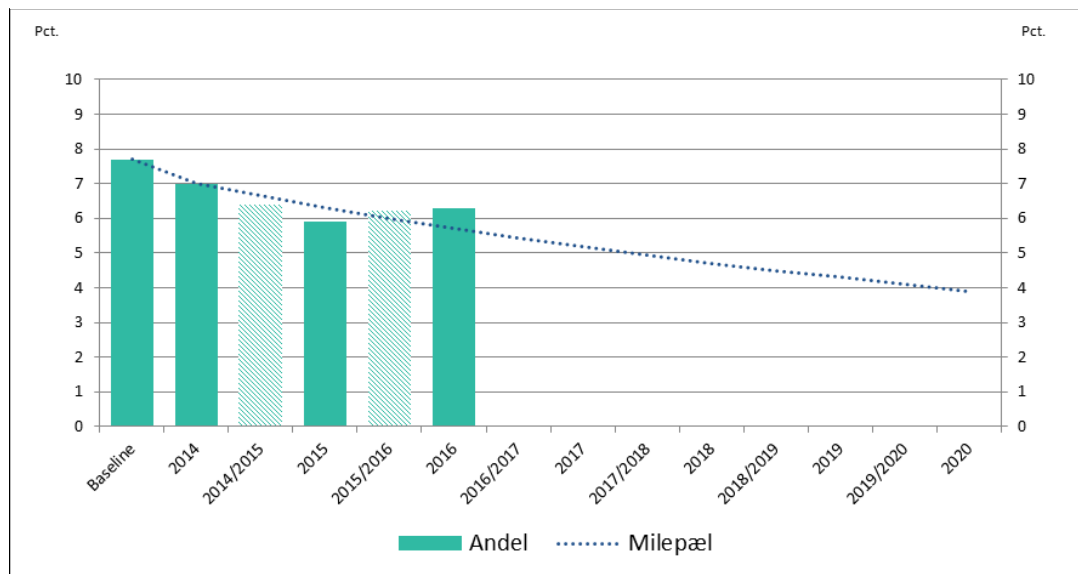
Tabel 1. Andelen af personer, der bæltefikseres ud af antal indlagte i hele landet

INDIKATOR	Baseline	Monitorering			Udvikling		Milepæl
	2011-2013	2014	2015	2016	Baseline til 2016	2015 til 2016	2020
1.01 Andelen af personer der bæltefikseres af antal indlagte (Andel i pct.)	7,7	7,0	5,9	6,3	-1,4	0,4	3,9

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Figur 1 viser udviklingen i andelen af personer, der bæltefikseres ud af antal indlagte i forhold til tendenslinjen.

Figur 1. Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikses ud af antal indlagte i hele landet

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 2 viser udviklingen på regionalt niveau i andelen af personer, der bæltefikses ud af det samlede antal indlagte. Alle regioner ligger under baseline i forhold til andelen, der bæltefikses ud af antal indlagte. Region Hovedstaden og Region Nordjylland har oplevet en mindre stigning i andelen sammenlignet med 2015, mens Region Midtjylland har oplevet en betydelig stigning, der bringer niveauet tilbage på niveau med baseline. Region Sjælland og Region Syddanmark ligger på niveau med 2015.

Tabel 2. Andelen af personer, der bæltefikses ud af antal indlagte fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering			Udvikling		Milepæl
		2011-2013	2014	2015	2016	Baseline til 2016	2015 til 2016	2020
1.01 Andelen af personer der bæltefikses af antal indlagte (Andel i pct.)	Region Hovedstaden	6,8	6,1	4,8	5,0	-1,8	0,2	3,4
	Region Midtjylland	9,2	8,0	7,8	9,0	-0,2	1,2	4,6
	Region Nordjylland	7,6	6,7	6,0	6,4	-1,2	0,4	3,8
	Region Sjælland	6,6	6,7	5,8	5,8	-0,8	0,0	3,3
	Region Syddanmark	8,6	8,1	6,5	6,5	-2,1	0,0	4,3

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

I vurderingen af resultater vedrørende andelen af personer, der bæltefikses ud af antal indlagte, bør det tages i betragtning, at regionernes indlæggelsestal varierer, jf. tabel 3. For eksempel kan en stigning i antallet af indlæggelser medføre et fald i andelen af bæltefikseringer per indlagte. De enkelte regioners indlæggelsestal har dog i 2016 ligget relativt stabilt sammenlignet

med 2015 og baseline¹.

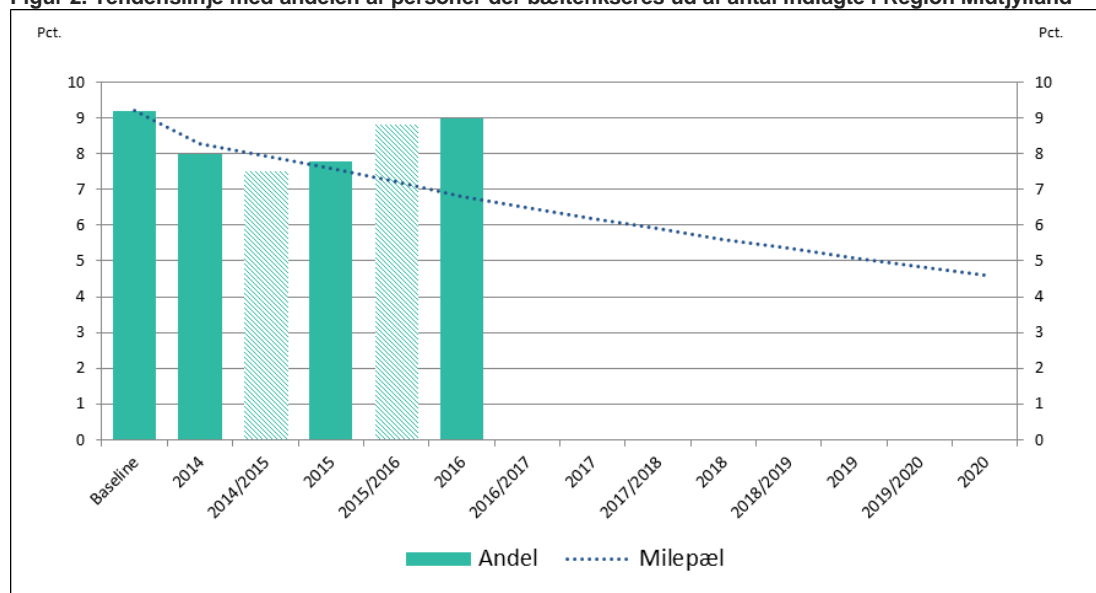
Tabel 3. Antal indlagte i perioden 2011- 2016 fordelt på regioner²

INDIKATOR	REGION	2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Hele året	Hele året	Hele året	Hele året	Hele året	Hele året
Antal indlagte	Hele landet	25.823	26.730	27.107	27.198	26.825	26.177
	Region Hovedstaden	10.403	10.604	10.682	10.545	10.482	10.144
	Region Midtjylland	4.351 ³	5.093	5.162	5.254	5.126	5.044
	Region Nordjylland	2.239	2.311	2.377	2.349	2.160	2.135
	Region Sjælland	3.742	3.678	3.829	3.755	3.680	3.660
	Region Syddanmark	5.578	5.533	5.565	5.823	5.932	5.776

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

I figur 2-6 er den regionale udvikling i andelen af personer, der bæltefikseres ud af antal indlagte, illustreret i forhold til tendenslinjen. Det fremgår, at Region Midtjylland, Region Sjælland og Region Nordjylland ligger over tendenslinjen, mens Region Syddanmark og Region Hovedstaden ligger omkring tendenslinjen.

Figur 2. Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i Region Midtjylland

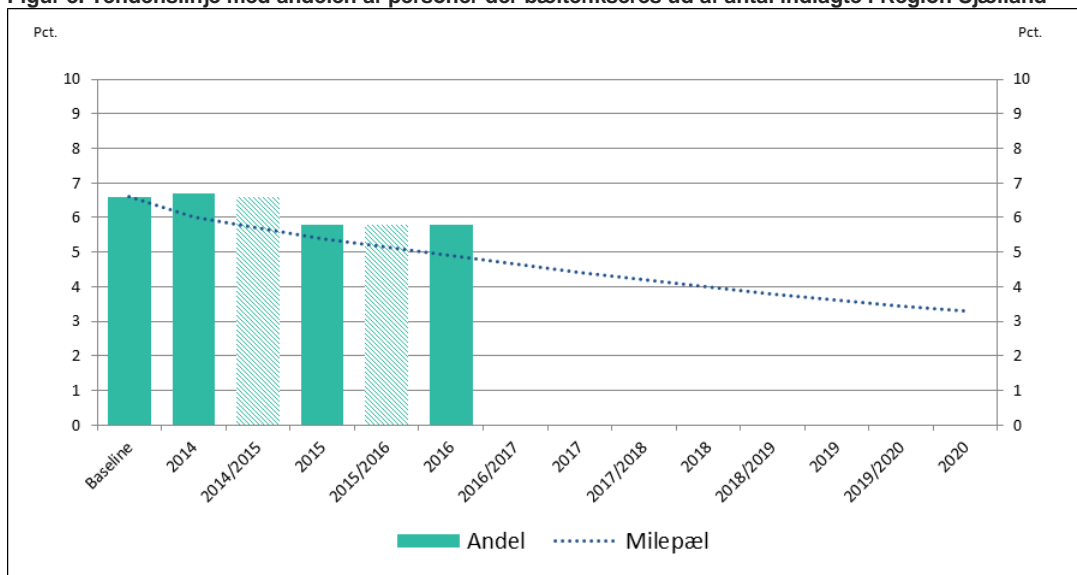
Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

¹ Regionernes indlæggelsestal er vedlagt i bilag 4.

² Opgørelsen af antal indlagte er baseret på antal unikke personer berørt af indlæggelse. Da en person kan være indlagt på hospitaler i mere end én region, tæller disse indlæggelser med i de regionale opgørelser, men kun én gang for hele landet.

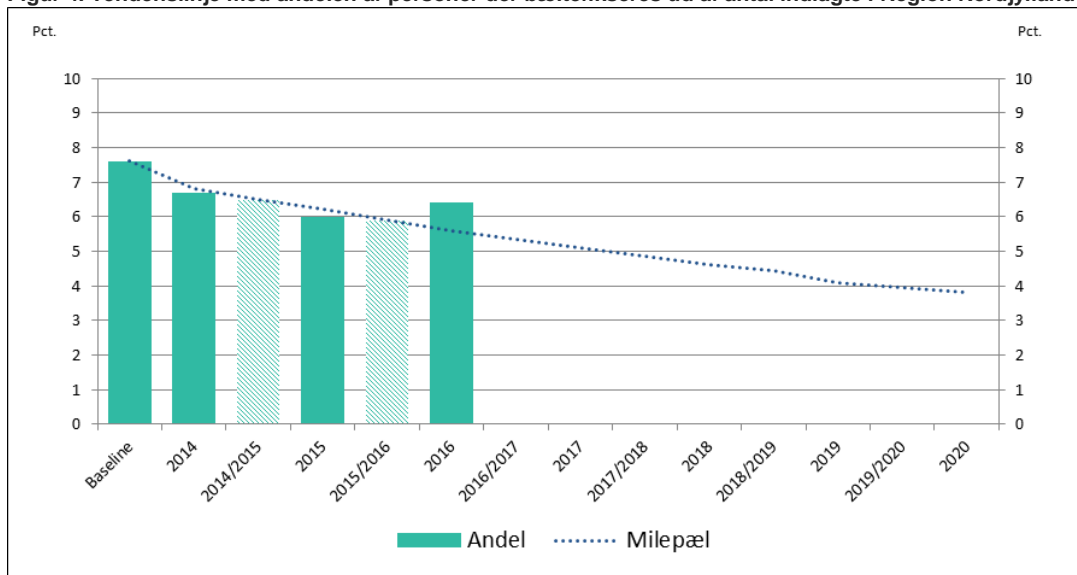
³ Region Midtjylland har efterfølgende gjort opmærksom på, at opgørelsen af antal indlagte for året 2011 ikke er retvisende. Ifølge en intern opgørelse har der i 2011 været 5.046 indlagte patienter.

Figur 3. Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i Region Sjælland

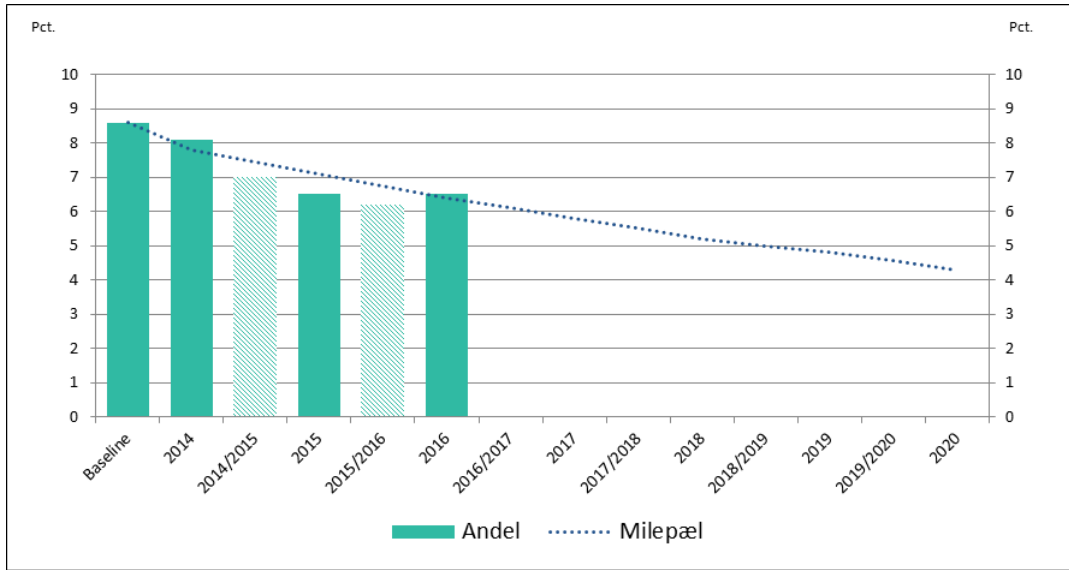
Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Figur 4. Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i Region Nordjylland

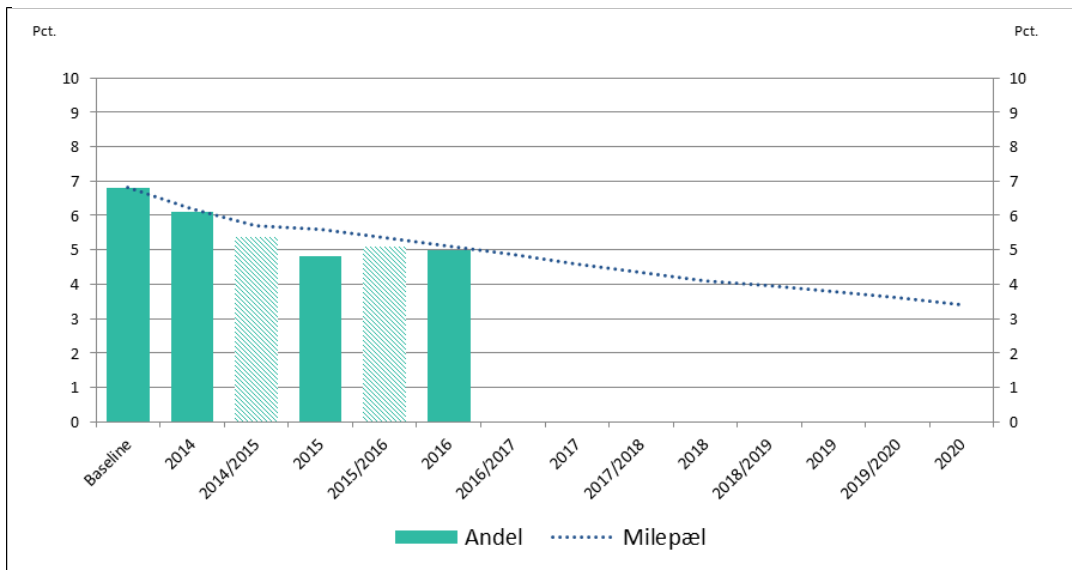
Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Figur 5. Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i Region Syddanmark

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Figur 6. Tendenslinje med andelen af personer der bæltefikseres ud af antal indlagte i Region Hovedstaden

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

3.3 Antal bæltefikseringer over 48 timer

I tabel 4 fremgår det, at der i 2016 på nationalt niveau er sket et mindre fald i det samlede antal bæltefikseringer med en varighed over 48 timer. Niveaulet ligger således fortsat under baseline.

Til sammenligning fremgår det af tabel 12 på side 26, at den samlede sum af bæltefikseringstimer over 48 timers varighed er faldet med 37.685 timer siden baseline og 2.711 timer siden 2015.

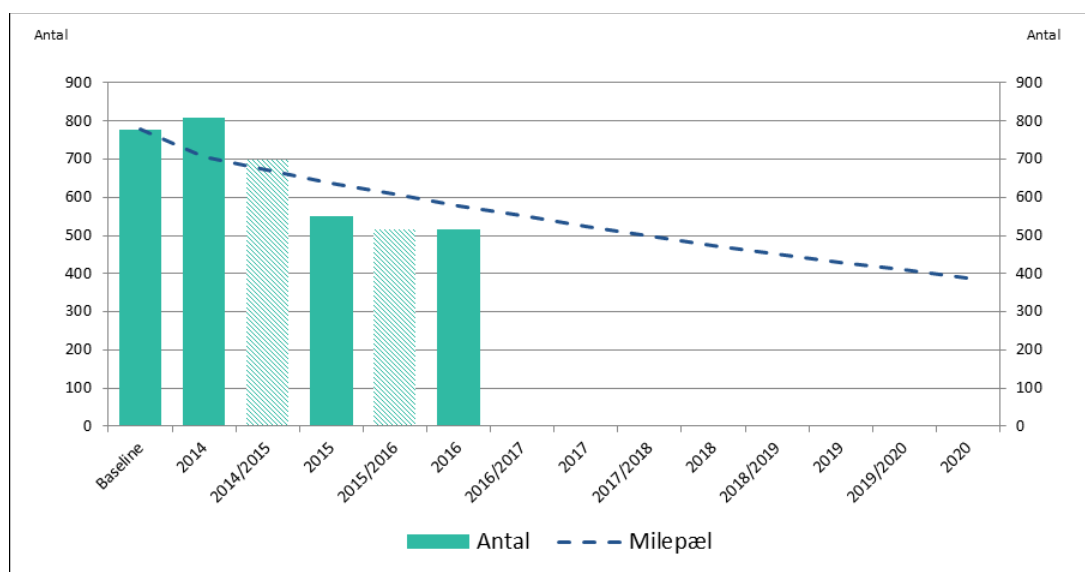
Tabel 4. Total antal bæltefikseringer over 48 timer i hele landet

INDIKATOR	Baseline	Monitorering			Udvikling		Milepæl
	2011-2013	2014	2015	2016	Baseline til 2016	2015 til 2016	2020
1.11 Total antal bæltefikseringer over 48 timer (Antal påbegyndt)	778	808	553	517	-261	-36	389

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Den nationale udvikling i det samlede antal bæltefikseringer med varighed over 48 timer er vist i figur 7 i forhold til tendenslinjen med en 10 pct. årlig reduktion.

Figur 7. Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i hele landet

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

I tabel 5 ses den regionale udvikling i antal bæltefikseringer med en varighed over 48 timer. I alle regioner er antallet af bæltefikseringer over 48 timer faldet siden baseline⁴. Region Sjælland har oplevet et lille fald siden 2015, men i Region Nordjylland og Region Syddanmark har oplevet et betydeligt fald i antallet af bæltefikseringer med varighed over 48 timer siden 2015. Regi-

⁴ Data vedrørende særligt langvarige bæltefikseringer er ikke retvisende grundet fejlregistreringer i Sundhedsdatastyrelsens Elektroniske Indberetningssystem (SED), der afventer rettelse.

on Hovedstaden har oplevet en betydelig stigning siden 2015, mens Region Midtjylland har oplevet en lille stigning siden 2015.

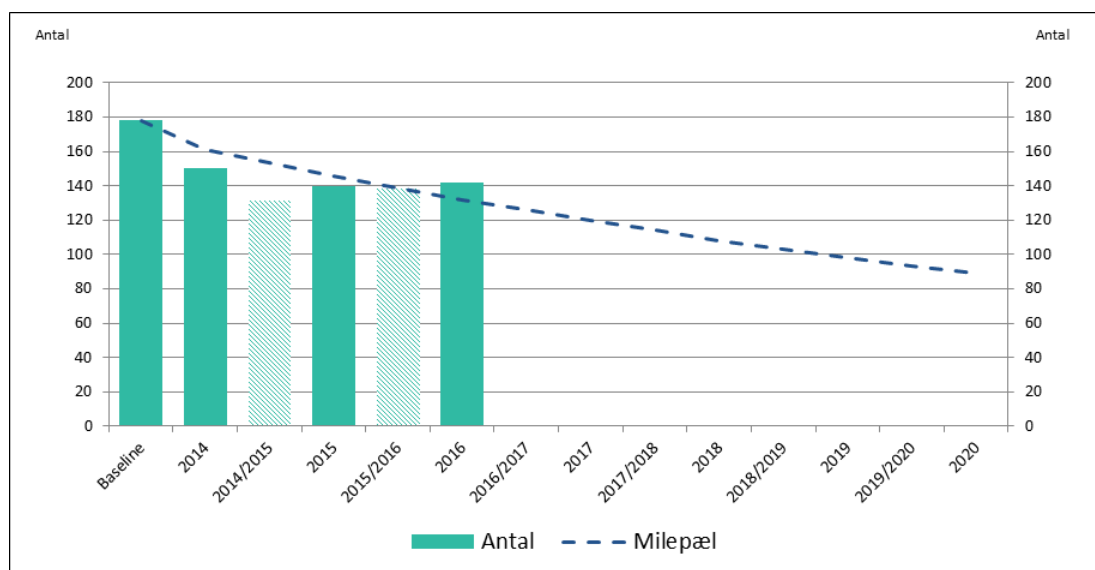
Tabel 5. Total antal bæltefikseringer over 48 timer fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering			Udvikling		Milepæl
		2011-2013	2014	2015	2016	Baseline til 2016	2015 til 2016	2020
1.11 Total antal bæltefikseringer over 48 timer (Antal påbegyndt) Milepæl 2020: Reduceres med 50 pct	Region Hovedstaden	196	230	140	162	-34	22	98
	Region Midtjylland	178	150	137	142	-36	5	89
	Region Nordjylland	66	55	64	30	-36	-34	33
	Region Sjælland	80	95	80	72	-8	-8	40
	Region Syddanmark	258	278	132	111	-147	-21	129

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

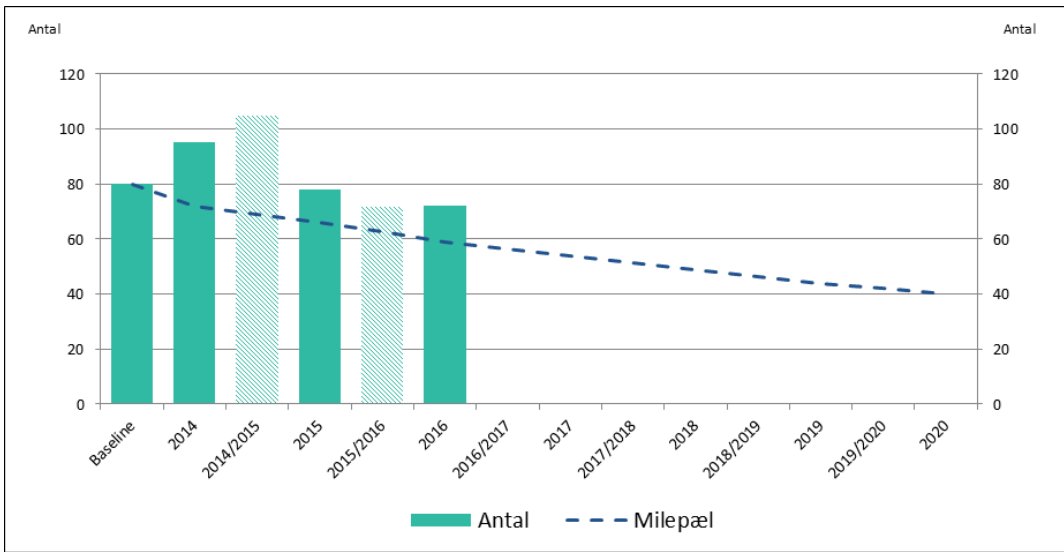
Den regionale udvikling i det samlede antal bæltefikseringer med varighed over 48 timer er illustreret i forhold til tendenslinjen i figur 8- 12. Region Midtjylland, Region Sjælland og Region Hovedstaden ligger over tendenslinjen, mens Region Nordjylland og Region Syddanmark ligger under tendenslinjen.

Figur 8. Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Midtjylland

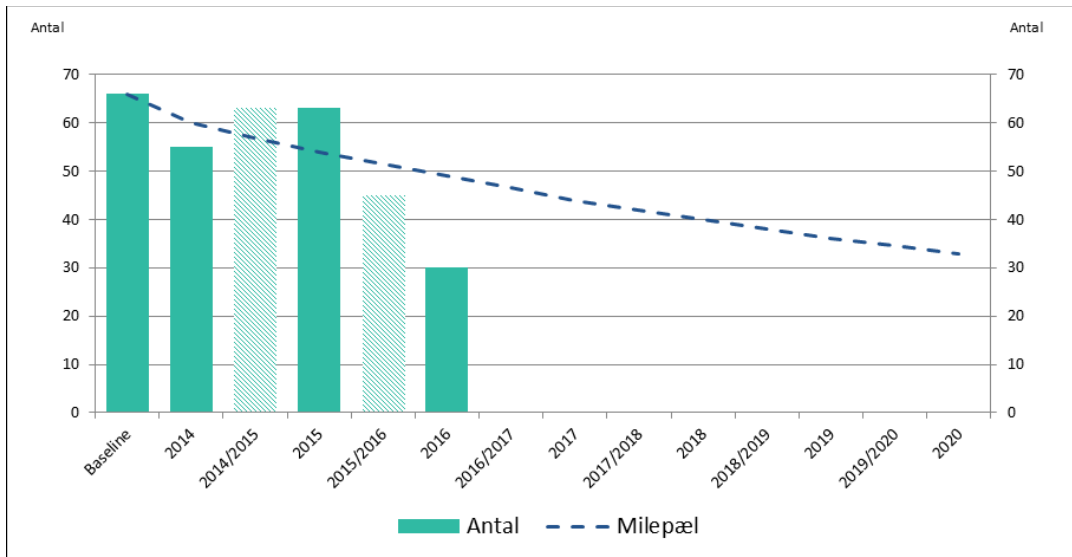
Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Figur 9. Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Sjælland

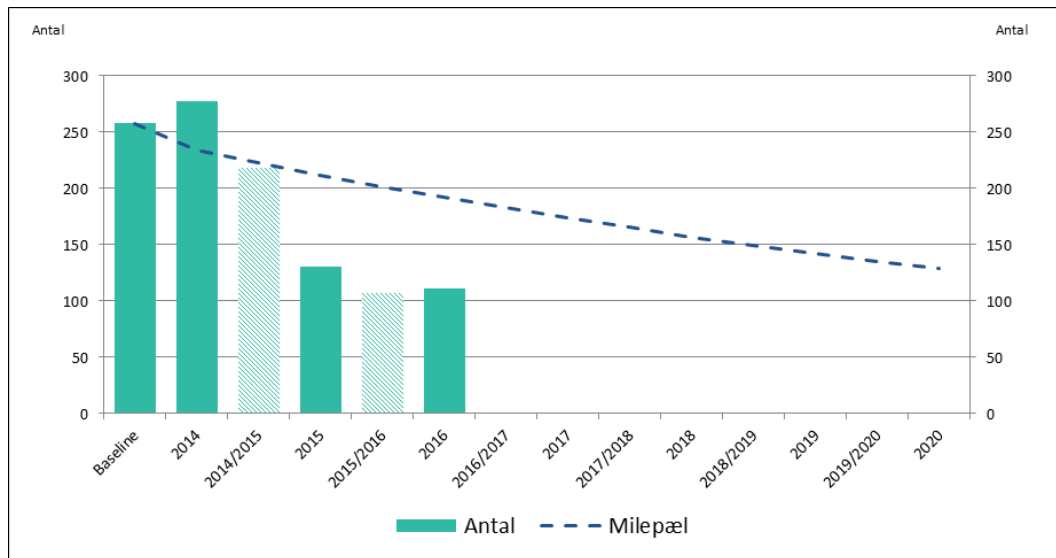
Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Figur 10. Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Nordjylland

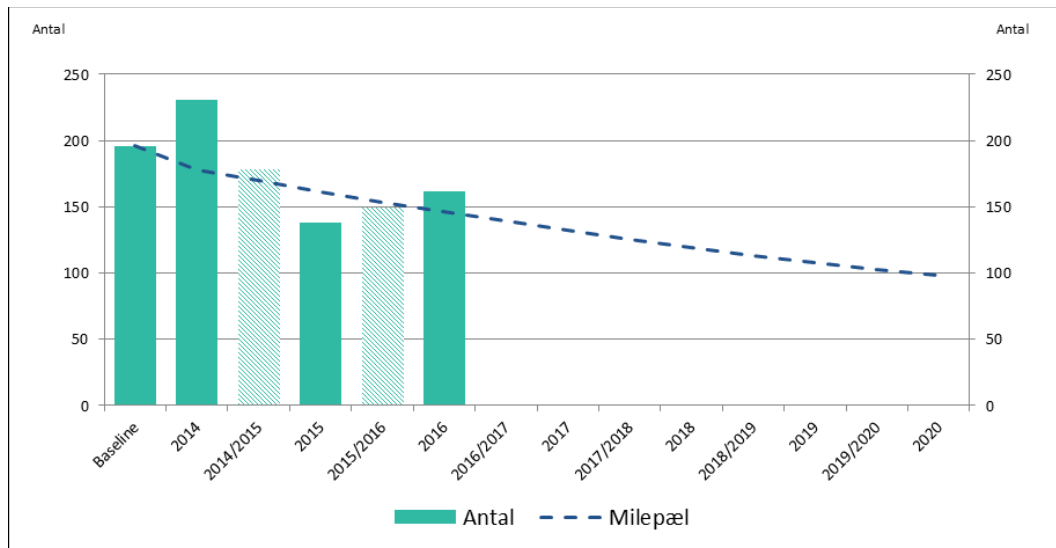
Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Figur 11. Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Syddanmark

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Figur 12. Tendenslinje med det totale antal bæltefikseringer over 48 timer i Region Hovedstaden

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

3.4 Øvrige indikatorer med relevans for bæltefikseringer

Et fokus på nedbringelse af én type af tvang kan resultere i både hensigtsmæssige og uhenigtsmæssige stigninger i andre typer af tvang. Fokus på nedbringelse af antallet af bæltefikseringer kan fx medvirke til, at der sker en stigning i anvendelse af andre tvangsforanstaltninger såsom skærmning eller fastholdelse. Substitution mellem tvangsforanstaltninger betragtes efter et 'mindste middel princip' som hensigtsmæssig, når én type tvang erstattes af en mindre indgribende type tvang. Men der kan også ske en uhenigtsmæssig substitution mellem tvangsforanstaltninger, hvis fx bæltefikseringer erstattes af langvarige fastholdelser eller øget brug af blandt andet beroligende medicin med tvang.

For at holde øje med om der i realiseringen af de nationale mål sker en uhenigtsmæssig substitution mellem de forskellige tvangstyper, monitoreres udviklingen i en lang række tvangsforanstaltninger. Nogle af disse har tilknyttede målsætninger om reduktion i forhold til baseline, og nogle har ikke. I de næste tre afsnit gennemgås udviklingen i anvendelsen af beroligende medicin med tvang, fastholdelse og personlig skærmning, da disse tvangsforanstaltninger har relation til anvendelsen af bæltefiksering.

3.4.1 Anvendelse af beroligende medicin med tvang

I tabel 6 ses udviklingen i beroligende medicin på både nationalt og regionalt niveau. På nationalt plan er antallet af personer, der får beroligende medicin med tvang, steget en smule i forhold til baseline og 2015. På regionalt niveau har Region Sjælland, og Region Nordjylland oplevet en mindre stigning siden 2015, mens Region Midtjylland har oplevet en betydelig stigning siden 2015. Region Syddanmark har oplevet et lille fald, mens Region Hovedstaden har oplevet et lidt større fald i antal personer, der får beroligende medicin med tvang sammenlignet med 2015. Region Hovedstaden og Region Nordjylland ligger fortsat under baseline, mens de øvrige regioner ligger over baseline i forhold til antallet af personer, der får beroligende medicin med tvang.

I forhold til det samlede antal gange, der gives beroligende medicin med tvang, er der på nationalt plan sket en betydelig stigning i forhold til baseline, men et fald i forhold til 2015. Faldet på nationalt plan skyldes et stort fald i Region Hovedstaden i det samlede antal gange, der er anvendt beroligende medicin med tvang. De andre fire regioner har oplevet en stigning i det samlede antal gange, der gives beroligende medicin med tvang både sammenlignet med baseline og med 2015.⁵

Andelen af personer ud af det samlede antal indlagte, der har fået beroligende medicin med tvang ligger på nationalt plan lidt over baseline og 2015-niveauet. På regionalt plan har Region Midtjylland haft en betydelig stigning siden 2015, mens de fire andre regioner har haft mindre stigninger siden 2015. I Region Sjælland ligger andelen nu betydeligt over niveauet ved baseline, mens de andre regioner, undtagen Region Hovedstaden, ligger lidt over niveauet ved baseline.

⁵ Anvendelsen af beroligende medicin og bæltefikseringer kan i flere tilfælde følges ad eksempelvis i behandling af svært selvskaende patienter.

Tabel 6. Beroligende medicin med tvang i antal og andele i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering			Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	Baseline til 2016	2015 til 2016
3.01 Antal personer der får beroligende medicin med tvang (<i>Antal berørt</i>) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	2.043	2.131	2.053	2.075	32	22
	Region Hovedstaden	914	944	904	880	-34	-24
	Region Midtjylland	402	381	388	434	32	46
	Region Nordjylland	132	107	114	124	-8	10
	Region Sjælland	234	263	264	279	45	15
	Region Syddanmark	383	462	412	403	20	-9
3.02 Total antal gange der gives beroligende medicin med tvang (<i>Antal påbegyndt</i>) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	7.144	7.992	8.132	7.921	777	-211
	Region Hovedstaden	3.317	3.898	3.812	3.192	-125	-620
	Region Midtjylland	1.519	1.192	1.607	1.705	186	98
	Region Nordjylland	418	271	359	523	105	164
	Region Sjælland	685	1.109	764	908	223	144
	Region Syddanmark	1.205	1.522	1.590	1.593	388	3
3.03 Andelen af personer der får beroligende medicin af antal indlagte (<i>Andel i pct.</i>) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	7,7	7,8	7,7	7,9	0,2	0,2
	Region Hovedstaden	8,7	9,0	8,6	8,7	0,0	0,1
	Region Midtjylland	8,3	7,3	7,6	8,6	0,3	1,0
	Region Nordjylland	5,7	4,6	5,3	5,8	0,1	0,5
	Region Sjælland	6,3	7,0	7,2	7,6	1,3	0,4
	Region Syddanmark	6,9	7,9	6,9	7,0	0,1	0,1

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

3.4.2 Anvendelse af fastholdelser

Udviklingen i anvendelsen af fastholdelser fremgår af tabel 7. På nationalt plan ses det, at antallet af personer, der har været fastholdt, er steget siden baseline og cirka det samme som i 2015.

På regionalt plan har alle regioner med undtagelse af Region Sjælland haft en stigning i antallet af personer, der fastholdes, siden baseline. Siden 2015 har Region Hovedstaden, Region Midtjylland og Region Nordjylland oplevet et fald, mens Region Sjælland har haft en lille stigning og Region Syddanmark har haft en større stigning. I forhold til det totale antal gange, der fastholdes, er antallet både på nationalt og regionalt plan steget væsentligt siden baseline. Siden 2015 ses der dog på nationalt plan et betydeligt fald i antal fastholdelser. Det nationale fald i 2016 skyldes et betydeligt fald i Region Hovedstaden samt fald i Region Midtjylland og Region Nordjylland. Region Sjælland og Region Syddanmark har siden 2015 haft en stigning i det totale antal gange, der fastholdes.

Tabel 7. Fastholdelser i antal i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering			Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	Baseline til 2016	2015 til 2016
4.01 Antal personer der fastholdes (<i>Antal berørt</i>) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	927	1.047	1.092	1.088	161	-4
	Region Hovedstaden	378	456	487	476	98	-11
	Region Midtjylland	195	209	231	220	25	-11
	Region Nordjylland	129	148	153	149	20	-4
	Region Sjælland	153	162	146	148	-5	2
	Region Syddanmark	83	83	92	120	37	28
4.02 Total antal gange der fastholdes (<i>Antal påbegyndt</i>) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	2.823	3.725	4.264	3.751	928	-513
	Region Hovedstaden	1.169	1.727	2.232	1.695	526	-537
	Region Midtjylland	574	543	787	679	105	-108
	Region Nordjylland	483	577	656	567	84	-89
	Region Sjælland	402	613	349	479	77	130
	Region Syddanmark	196	265	240	331	135	91

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Som det fremgår af tabel 8 er andelen af personer, der fastholdes ud af det samlede antal indlagte, steget en smule siden baseline.

Tabel 8. Fastholdelser i andele i hele landet og fordelt på regioner

	REGION	Baseline	Monitorering			Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	Baseline til 2016	2015 til 2016
4.03 Andelen af personer der fastholdes af antal indlagte (Andel i pct.) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	3,5	3,8	4,1	4,2	0,7	0,1
	Region Hovedstaden	3,5	4,3	4,6	4,7	1,2	0,1
	Region Midtjylland	4,1	4,0	4,5	4,4	0,3	-0,1
	Region Nordjylland	5,6	6,3	7,1	7,0	1,4	-0,1
	Region Sjælland	4,1	4,3	4,0	4,0	-0,1	0,0
	Region Syddanmark	1,5	1,4	1,6	2,1	0,6	0,5

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Fastholdelser vil som oftest være af kortere varighed. Anvendes fastholdelse i stedet for en bæltefiksering, kan det i nogle tilfælde betyde, at der er behov for flere kortvarige fastholdelser. I den situation vil en stigning i antallet af fastholdelser være forholdsmæssigt større end faldet i antal bæltefikseringer.

3.4.3 Anvendelse af personlig skærmning

I tabel 9 ses udviklingen i anvendelsen af skærmning. Her fremgår det, at udviklingen i antallet og andelen af personer, der skærmes, samt det totale antal gange, der skærmes, på nationalt plan er stagneret siden 2015. Niveaulet ligger dog lidt under baseline på nationalt plan. Regionerne ligger omkring niveaulet ved baseline og i 2015, men i vurderingen af data skal der tages forbehold for, at det er meget få personer og gange, der skærmes.

Tabel 9. Personlig skærmning i antal og andel i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering			Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	Baseline til 2016	2015 til 2016
5.01 Antal personer der skærmes (Antal berørt) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	79	75	59	61	-18	2
	Region Hovedstaden	21	33	19	21	0	2
	Region Midtjylland	22	14	15	17	-5	2
	Region Nordjylland	5	-	<5	<5	-	-
	Region Sjælland	17	24	18	15	-2	-3
	Region Syd-	14	<5	5	5	-9	0

	danmark						
5.02 Total antal gange der skærmes (Antal påbegyndt) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	88	94	64	63	-25	-1
	Region Hovedstaden	27	45	20	21	-6	1
	Region Midtjylland	25	15	18	18	-7	0
	Region Nordjylland	4	-	2	3	-1	1
	Region Sjælland	17	30	19	15	-2	-4
	Region Syddanmark	15	4	5	6	-9	1
5.03 Andelen af personer der skærmes af antal indlagte (Andel i pct.) Milepæl 2020: Området følges	Hele landet	0,3	0,3	0,2	0,2	-0,1	0,0
	Region Hovedstaden	0,2	0,3	0,2	0,2	0,0	0,0
	Region Midtjylland	0,5	0,3	0,3	0,3	-0,2	0,0
	Region Nordjylland	0,2	-	0,1	0,1	-0,1	0,0
	Region Sjælland	0,4	0,6	0,5	0,4	0,0	-0,1
	Region Syddanmark	0,3	0,1	0,1	0,1	-0,2	0,0

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

4 Udviklingen i varighed af bæltefikseringer og i personer udsat for tvangsforanstaltninger

4.1 Indikatorer med målsætning om reduktion i 2020

Det foregående afsnit omhandlede udviklingen i de indikatorer for tvang, hvor der er tilknyttet en målsætning om en halvering i 2020. I dette kapitel kommenteres udviklingen i de indikatorer for tvang, hvor der er aftalt en målsætning om reduktion i 2020. Det drejer sig om følgende indikatorer:

Antal og varighed af bæltefikseringer (afsnit 4.2)

- Antal personer der bæltefikseres
- Total antal bæltefikseringer
- Total antal bæltefikseringer 0-2 timer
- Total antal bæltefikseringer 2-8 timer
- Total antal bæltefikseringer 8-24 timer
- Total antal bæltefikseringer 24-48 timer
- Sum af bæltefikseringstimer over 48 timers varighed
- Antal personer hvor der bruges remme
- Andel af personer hvor der bruges remme af antal indlagte

Personer udsat for én eller flere tvangsforanstaltninger (afsnit 4.3)

- Antal voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger
- Andel af voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i forhold til antal indlagte
- Antal af børn og unge under 18 berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger
- Andel af børn berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i forhold til antal indlagte

I afsnit 4.4 kommenteres udviklingen i anvendelsen af tvangsmedicinering og tvangsindlæggelse og -tilbageholdelse. Her er der ikke tilknyttet en målsætning om reduktion, men Sundhedsstyrelsen følger området.

Ligesom i resten af rapporten præsenteres udviklingen i indikatorerne først på nationalt niveau og derefter på regionalt niveau.

4.2 Anvendelse og varighed af bæltefikseringer

Den nationale udvikling i antallet af personer, der bæltefikseres, fremgår af tabel 10. Her ses det, at antallet er steget siden 2015, men fortsat ligger under baseline.⁶ På samme måde ses der i forhold til 2015 en stigning i det totale antal bæltefikseringer. Niveaulet ligger dog også her under baseline.

⁶ Med Vejledning om udfyldelse af tvangsprotokoller VEJ nr. 9798 af 16/08/2016 er registreringen af bæltefikseringer ved legemlig lidelse ændret således, at disse bæltefikseringer nu indgår i tallene for bæltefikseringer. Det har i 2016 på nationalt plan medført en stigning på 97 i antallet af bæltefikseringer og en stigning på 73 personer, der er blevet bæltefikseret. Dette skal medtages i tolkningen af data for 2016.

Tabel 10. Antal personer, der bæltefikseres og det totale antal bæltefikseringer i hele landet

INDIKATOR	Baseline	Monitorering			Udvikling	
	2011-2013	2014	2015	2016	Baseline til 2016	2015 til 2016
1.02 Antal personer der bæltefikseres (Antal berørt)	2.036	1.908	1.591	1.655	-381	64
1.03 Total antal bæltefikseringer (Antal påbegyndt)	5.688	5.195	5.067	5.089	-599	22

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Den regionale udvikling i bæltefikseringer er vist i tabel 11. Her fremgår det, at Region Hovedstaden og Region Nordjylland har oplevet en mindre stigning i antal personer, der bæltefikseres, mens Region Midtjylland har oplevet en større stigning i antal personer, der bæltefikseres. Region Sjælland og Region Syddanmark har oplevet mindre fald siden 2015. Alle regioner, med undtagelse af Region Midtjylland, ligger fortsat under baseline i antallet af personer, der bæltefikseres.

I forhold til det totale antal bæltefikseringer fremgår det, at Region Midtjylland har haft en betydelig stigning siden 2015 og i sammenligning med baseline. De andre regioner har oplevet fald både siden 2015 og baseline. Særligt Region Hovedstaden og Region Nordjylland har oplevet større fald siden 2015 i antal bæltefikseringer.

I de tilfælde, hvor der på samme tid ses en stigning i det totale antal bæltefikseringer og et fald eller uændret niveau i antallet af personer, der berøres af bæltefikseringerne, betyder det, at de personer, der bæltefikseres, bæltefikseres flere gange. Dette vurderes at være tilfældet i Region Midtjylland.

Tabel 11. Antal personer, der bæltefikseres og det totale antal bæltefikseringer fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering			Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	Baseline til 2016	2015 til 2016
1.02 Antal personer der bæltefikseres (Antal berørt)	Region Hovedstaden	716	639	500	511	-205	11
	Region Midtjylland	449	419	398	455	6	57
	Region Nordjylland	174	158	130	137	-37	7
	Region Sjælland	248	250	215	213	-35	-2
	Region Syddanmark	477	473	383	378	-99	-5
1.03 Total antal bæltefikseringer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	1.770	1.663	1.254	988	-782	-266
	Region Midtjylland	1.639	1.222	1.707	2.139	500	432

	Region Nordjylland	593	387	639	536	-57	-103
	Region Sjælland	579	820	498	465	-114	-33
	Region Syddanmark	1.107	1.103	969	961	-146	-8

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Det fremgår af tabel 12, at antallet af kortere bæltefikseringer (0-2 timer og 2-8 timer) på nationalt niveau er steget siden 2015. Antallet af mellemlange og lange bæltefikseringer (8-24 timer, 24-48 timer og over 48 timer) er på nationalt niveau faldet siden baseline og 2015. Summen af bæltefikseringer over 48 timer er faldet siden 2015 og ligger på nationalt niveau fortsat væsentligt under baseline.

Udviklingen i antallet af bæltefikseringer skal ses i sammenhæng med varigheden af bæltefikseringerne. En stigning i antallet af korte bæltefikseringer kan i en periode være et forventeligt resultat af indsatsen med at reducere antallet af mellemlange og lange bæltefikseringer. Det skyldes, at mellemlange og lange bæltefikseringer erstattes af flere kortvarige bæltefikseringer.

Tabel 12. Bæltefikseringer fordelt på varighed i hele landet

INDIKATOR	Baseline	Monitorering			Udvikling	
	2011-2013	2014	2015	2016	Baseline til 2016	2015 til 2016
1.07 Total antal bæltefikseringer 0-2 timer (Antal påbegyndt)	814	640	751	789	-25	38
1.08 Total antal bæltefikseringer 2-8 timer (Antal påbegyndt)	1.447	1.277	1.470	1.502	55	32
1.09 Total antal bæltefikseringer 8-24 timer (Antal påbegyndt)	1.899	1.757	1.713	1.692	-207	-21
1.10 Total antal bæltefikseringer 24-48 timer (Antal påbegyndt)	746	704	565	536	-210	-29
1.12 Sum af bæltefikseringstimer over 48 timers varighed (Antal timer)	105.874	135.220	70.900	68.189	-37.685	-2.711

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 13 viser, at Region Midtjylland og Region Nordjylland har haft stigninger i antallet af korte bæltefikseringer mellem 0-2 timers varighed siden 2015. Region Sjælland og Region Syddanmark har haft mindre stigninger, mens Region Hovedstaden har oplevet et større fald i de korteste bæltefikseringer siden 2015. Kun Region Hovedstaden og Region Sjælland ligger nu under baseline. I forhold til antallet af bæltefikseringer mellem 2-8 timer har Region Midtjylland haft en væsentlig stigning i 2015 og ligger nu væsentligt over baseline. Region Syddanmark har oplevet en stigning siden 2015 og ligger også over baseline. Region Hovedstaden har oplevet et betydeligt fald siden 2015, mens Region Nordjylland og Region Sjælland har oplevet hhv. et fald og et mindre fald siden 2015. Hovedstaden har et betydeligt fald siden 2015, og ligger som den eneste region væsentlig under baseline i antallet af bæltefikseringer mellem 2-8 timer..

Tabel 13. Antal bæltefikseringer fordelt varighed og på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering			Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	Baseline til 2016	2015 til 2016
1.07 Total antal bæltefikseringer 0-2 timer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	285	165	164	95	-190	-69
	Region Midtjylland	276	151	371	415	139	44
	Region Nordjylland	101	68	83	131	30	48
	Region Sjælland	55	193	33	39	-16	6
	Region Syddanmark	97	63	100	109	12	9
1.08 Total antal bæltefikseringer 2-8 timer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	501	442	358	215	-286	-143
	Region Midtjylland	443	322	568	783	340	215
	Region Nordjylland	178	112	215	156	-22	-59
	Region Sjælland	141	225	91	78	-63	-13
	Region Syddanmark	184	176	238	270	86	32

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

I tabel 14 ses den regionale udvikling i mellemlange (8-24 timer). Region Midtjylland har siden 2015 haft en betydelig stigning og ligger nu over baseline. Region Hovedstaden, Region Nordjylland og Region Sjælland har opnået fald siden 2015, mens Region Syddanmark ligger på niveau med 2015. Alle regioner, med undtagelse af Region Midtjylland ligger under baseline i antallet af bæltefikseringer på 8-24 timer.

I forhold til antallet af lange bæltefikseringer med en varighed på 24-48 timer har alle regioner, med undtagelse af Region Midtjylland, opnået fald siden 2015. Region Midtjylland har haft en betydelig stigning siden 2015.

Vedrørende summen af bæltefikseringstimer over 48 timer har Region Hovedstaden og Region Midtjylland haft betydelige stigninger siden 2015, mens de andre tre regioner har oplevet betydelige fald. Alle regioner ligger fortsat under baseline.

Region Hovedstaden og Region Sjælland har oplevet en stigning på medianvarigheden af bæltefikseringer siden 2015 og har i 2016 den længste medianvarighed af bæltefikseringer på hhv. 14,2 timer og 16,8 timer. Niveaulet for begge regioner ligger i 2016 over niveauet ved baseline.

Region Midtjylland og Region Nordjylland har den laveste medianvarighed af bæltefikseringer på hhv. 6,5 timer og 7,1 timer.

Tabel 14. Antal bæltefikseringer fordelt varighed og på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering			Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	Baseline til 2016	2015 til 2016
1.09 Total antal bæltefikseringer 8-24 timer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	576	607	424	377	-199	-47
	Region Midtjylland	547	451	523	637	90	114
	Region Nordjylland	193	107	217	154	-39	-63
	Region Sjælland	215	221	206	182	-33	-24
	Region Syddanmark	368	371	343	342	-26	-1
1.10 Total antal bæltefikseringer 24-48 timer (Antal påbegyndt)	Region Hovedstaden	212	217	162	136	-76	-26
	Region Midtjylland	192	147	108	161	-31	53
	Region Nordjylland	55	44	59	47	-8	-12
	Region Sjælland	88	85	85	67	-21	-18
	Region Syddanmark	199	211	151	125	-74	-26
1.12 Sum af bæltefikseringstimer over 48 timers varighed (Antal timer)	Region Hovedstaden	24.728	26.277	16.800	21.618	-3.110	4.818
	Region Midtjylland	25.173	26.494	15.461	18.455	-6.718	2.994
	Region Nordjylland	7.578	8.101	8.763	3.474	-4.104	-5.289
	Region Sjælland	11.528	21.114	13.542	10.776	-752	-2.766
	Region Syddanmark	36.867	53.234	16.334	13.866	-23.001	-2.468

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 15 og tabel 16 viser udviklingen inden for anvendelsen af remme i forbindelse med tvangsfiksering på henholdsvis nationalt og regionalt niveau.

Tabel 15. Antal personer, hvor der er anvendt remme, og andelen af personer, hvor der er anvendt remme af antal indlagte i hele landet

INDIKATOR	Baseline	Monitorering			Udvikling	
	2011-2013	2014	2015	2016	Baseline til 2016	2015 til 2016
2.01 Antal personer hvor der bruges remme (Antal berørt)	1.316	1.270	1.117	1.220	-96	103
2.03 Andel af personer hvor der anvendes remme af antal indlagte	4,9	4,7	4,2	4,7	-0,2	0,5

(Antal påbegyndt)						
-------------------	--	--	--	--	--	--

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

På nationalt niveau ses der siden 2015 en stigning i antallet af personer, hvor der bruges remme og i andelen af personer, hvor der anvendes remme af antal indlagte. Niveaulet ligger dog fortsat under baseline.

På regionalt niveau har alle regioner på nær Region Syddanmark haft en stigning i antal personer, hvor der bruges remme. Region Midtjylland ligger nu over baseline og Region Nordjylland ligger lige over i forhold til andelen af personer, hvor der anvendes remme af antal indlagte, har alle regioner haft en stigning siden 2015. Region Midtjylland og Region Nordjylland har haft stigninger, der bringer dem over niveauet ved baseline. Region Sjælland ligger på niveau med baseline, mens Region Syddanmark og Region Hovedstaden ligger under niveauet ved baseline.

Tabel 16. Antal personer, hvor der er anvendt remme, og andelen af personer, hvor der er anvendt remme af antal indlagte fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering			Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	Baseline til 2016	2015 til 2016
2.01 Antal personer hvor der bruges remme (Antal berørt) Milepæl 2020: Reduces i forhold til baseline	Region Hovedstaden	399	397	340	360	-39	20
	Region Midtjylland	309	289	282	329	20	47
	Region Nordjylland	104	87	87	105	1	18
	Region Sjælland	146	140	126	143	-3	17
	Region Syddanmark	372	380	307	306	-66	-1
2.03 Andel af personer hvor der anvendes remme af antal indlagte (Antal påbegyndt) Milepæl 2020: Reduces i forhold til baseline	Region Hovedstaden	3,8	3,8	3,2	3,5	-0,3	0,3
	Region Midtjylland	6,4	5,5	5,5	6,5	0,1	1,0
	Region Nordjylland	4,5	3,7	4,0	4,9	0,4	0,9
	Region Sjælland	3,9	3,7	3,4	3,9	0,0	0,5
	Region Syddanmark	6,7	6,5	5,2	5,3	-1,4	0,1

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

4.3 Personer udsat for én eller flere tvangsforanstaltninger

Tabel 17 viser de nationale tal for børn og unge under 18 år samt voksne, der berøres af en eller flere tvangsforanstaltninger. I opgørelsen af tvangsforanstaltninger inkluderes al tvang i forbindelse med indlæggelse, ophold og behandling på en psykiatrisk afdeling. Eksempelvis sidestilles bæltefiksering med skærmming i opgørelsen af denne indikator. Man bør derfor være varsom i

fortolkningen af udviklingen i denne indikator, der primært er med i monitoreringen i forhold til at monitorere substitutionseffekter.

Det fremgår af tabellen, at antallet af børn og unge, der berøres af en eller flere tvangsforanstaltninger, er steget betydeligt både sammenlignet med baseline og 2015. Det samme gør sig gældende for andelen af børn og unge, der berøres af en eller flere tvangsforanstaltninger ud af det samlede antal indlagte.

For voksne har antallet og andelen ud af antal indlagte, der berøres af tvangsforanstaltninger, ikke udviklet sig siden baseline.

Regionernes indlæggelsestal varierer, jf. tabel 3 på side 11, hvilket skal tages i betragtning, når andelen af personer berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger ud af antal indlagte vurderes. Fx kan en stigning i antallet af indlæggelser medføre et fald i andelen af tvangsforanstaltninger per indlagte⁷

Tabel 17. Antal og andele voksne og børn og unge under 18 år berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i hele landet

INDIKATOR ⁸	Baseline	Monitorering			Udvikling	
	2011-2013	2014	2015	2016	Baseline til 2016	2015 til 2016
9.01 Antal af børn og unge under 18 berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger (<i>Antal berørt</i>)	243	294	299	351	108	52
9.02 Andel af børn og unge under 18 berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i forhold til antal indlagte (<i>Andel i pct.</i>)	16,6	18,8	18,7	22,5	5,9	3,8
9.04 Antal voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger (<i>Antal berørt</i>)	5.633	5.800	5.635	5.637	4	2
9.05 Andel af voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i forhold til antal indlagte (<i>Andel i pct.</i>)	22,4	22,6	22,3	22,9	0,5	0,6

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

De regionale tendenser for tvangsforanstaltninger for voksne fremgår af tabel 18 og tilsvarende for børn og unge præsenteres i tabel 19.

Tabel 18 viser, at Region Hovedstaden, som den eneste region, har opnået et fald siden 2015 i antal voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger. Region Hovedstaden er også den eneste region, der ligger under baseline. I forhold til andelen af voksne, der berøres af en eller flere tvangsforanstaltninger, ud af det samlede antal indlagte, har alle regioner, med undtagelse af Region Hovedstaden, har oplevet stigninger siden 2015. Alle regioner, på nær Region

⁷ Regionernes indlæggelsestal er ligeledes vedlagt i bilag 4.

⁸ I tidligere opgørelser af tvang havde denne indikator vedrørende tvangsforanstaltninger nummer 8.

Midtjylland og Region Syddanmark, ligger nu over baseline i andelen af voksne, der berøres af tvang.

Tabel 18. Antal og andele voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering			Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	Baseline til 2016	2015 til 2016
9.04 Antal voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger (<i>Antal berørt</i>)	Region Hovedstaden	2.232	2.264	2.272	2.182	-50	-90
	Region Midtjylland	1.153	1.163	1.140	1.179	26	39
	Region Nordjylland	487	506	487	488	1	1
	Region Sjælland	691	709	714	735	44	21
	Region Syddanmark	1.162	1.251	1.133	1.171	9	38
9.05 Andel af voksne berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i forhold til antal indlagte (<i>Andel i pct.</i>)	Region Hovedstaden	22,2	22,6	22,9	22,7	0,5	-0,2
	Region Midtjylland	25,2	23,7	23,8	25,0	-0,2	1,2
	Region Nordjylland	22,7	22,7	23,8	24,5	1,8	0,7
	Region Sjælland	19,9	20,4	21,0	21,7	1,8	0,7
	Region Syddanmark	22,0	22,7	20,3	21,6	-0,4	1,3

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 19 viser den regionale udvikling i antallet af børn og unge, der berøres af en eller flere tvangsforanstaltninger. Her ses det, at alle regioner ligger over baseline, og alle regioner, på nær Region Hovedstaden, har haft stigninger siden 2015. I forhold til andelen af børn og unge, der berøres af en eller flere tvangsforanstaltninger, er det generelle billede, at alle regioner ligger over baseline og har oplevet en stigning sammenlignet med 2015. Særligt Region Nordjylland, Region Sjælland og Region Syddanmark har oplevet væsentlige stigninger siden 2015.

Sundhedsstyrelsen gør opmærksom på, at der er stor usikkerhed vedrørende data for børn og unge, da data frem til 1. juni 2015 ikke inkluderer tilfælde af tvangslignende foranstaltninger med forældresamtykke. Dette skyldes, at sådanne foranstaltninger iværksat mod den mindreåriges vilje, men med informeret samtykke fra forældremyndighedens indehaver, i den nye psykiatrilov fra 2015 er lovpligtige at registrere, mens dette ikke var tilfældet i den tidligere psykiatrilov.

Sundhedsstyrelsen gør ligeledes opmærksom på, at antallet af børn og unge under 18 år berørt af én eller flere tvangsforanstaltninger er lavt (i alt 351 tilfælde). Der betyder, at en lille stigning i antallet børn og unge under 18 år omfattet af én eller flere tvangsforanstaltninger kan medføre

store udsving i andelen af indlagte. Det bør inddrages i vurderingen af resultaterne for børn og unge.

Tabel 19. Antal og andele børn og unge under 18 år berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering			Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	Baseline til 2016	2015 til 2016
9.01 Antal af børn og unge under 18 berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger (<i>Antal berørt</i>)	Region Hovedstaden	107	125	119	110	3	-9
	Region Midtjylland	51	76	74	75	24	1
	Region Nordjylland	19	9	15	29	10	14
	Region Sjælland	40	47	61	87	47	26
	Region Syddanmark	37	48	40	71	34	31
9.02 Andel af børn berørt af en eller flere tvangsforanstaltninger i forhold til antal indlagte (<i>Andel i pct.</i>)	Region Hovedstaden	20,3	22,9	20,8	20,8	0,5	0,0
	Region Midtjylland	18,4	22,2	21,8	23,1	4,7	1,3
	Region Nordjylland	11,5	7,5	12,7	19,9	8,4	7,2
	Region Sjælland	14,6	16,9	22,3	31,6	17,0	9,3
	Region Syddanmark	13,9	14,9	11,8	20,6	6,7	8,8

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

4.4 Øvrige indikatorer med relevans for monitoreringen af tvangsforanstaltninger

I det følgende beskrives udviklingen indenfor en række andre tvangsforanstaltninger med relevans for ovenstående monitorering af tvang. Det drejer sig om tvangsmedicinering, tvangslæggelse og tvangstilbageholdelse⁹.

4.4.1 Anvendelse af tvangsmedicinering

I tabel 20 fremgår den nationale og regionale udvikling i anvendelsen af tvangsmedicinering. Tvangsmedicinering omfatter ikke beroligende medicin med tvang. På nationalt niveau har der været en stigning siden 2015 i antallet af personer, der er blevet tvangsmedicineret. Niveautet ligger nu betydeligt over baseline. Det samme mønster gør sig gældende for andelen af personer, der tvangsmedicineres, ud af antal indlagte.

⁹ Indikatorerne tvangslæggelse og tvangstilbageholdelse udgjorde i tidligere opgørelser indikatoren frihedsberøvelse, men vil fra og med nærværende årsopgørelsen blive opgjort som to separate indikatorer.

I tabellen fremgår det desuden, at alle regioner, med undtagelse af Region Hovedstaden, siden 2015 har oplevet stigninger både i antallet og andelen af personer, der tvangsmedicineres. Region Midtjylland ligger, som den eneste region, lige under baseline.

Tabel 20. Antal og andele personer, der tvangsmedicineres i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering			Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	Baseline til 2016	2015 til 2016
6.01 Antal personer der tvangsmedicineres (omfatter ikke akut beroligende) <i>(Antal berørt)</i> Denne indikator er uden målsætning men følges i monitoreringen.	Hele landet	667	756	739	760	93	21
	Region Hovedstaden	300	372	384	356	56	-28
	Region Midtjylland	133	131	112	125	-8	13
	Region Nordjylland	57	70	73	84	27	11
	Region Sjælland	78	88	70	96	18	26
	Region Syddanmark	101	101	101	105	4	4
6.02 Andelen af personer der tvangsmedicineres af antal indlagte <i>(Andel i pct.)</i> Denne indikator er uden målsætning men følges i monitoreringen.	Hele landet	2,5	2,8	2,8	2,9	0,4	0,1
	Region Hovedstaden	2,8	3,5	3,7	3,5	0,7	-0,2
	Region Midtjylland	2,7	2,5	2,2	2,5	-0,2	0,3
	Region Nordjylland	2,5	3,0	3,4	3,9	1,4	0,5
	Region Sjælland	2,1	2,3	1,9	2,6	0,5	0,7
	Region Syddanmark	1,8	1,7	1,7	1,8	0,0	0,1

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

4.4.2 Anvendelse af tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse

I tidligere kommenteringer af monitoreringen af tvang har tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse været samlet under én overskrift, der hed frihedsberøvelse. Efter ønske fra Task Force for Psykiatriområdet er den nu skilt ad, da det giver mulighed for at se særskilt på tvangsindlæggelse og tvangstilbageholdelse.

Tabel 21 viser udviklingen i antal og andel voksne, der tvangsindlægges. Nationalt har der været en stigning i både antallet og andelen af voksne, der tvangsindlægges både siden baseline og 2015.

Regionalt har Region Hovedstaden, som den eneste region, oplevet et mindre fald i antallet af voksne, der tvangsindlægges sammenlignet med 2015. De andre regioner har haft en stigninger

siden 2015, og alle regioner ligger nu over niveauet ved baseline i forhold til antal voksne, der tvangsindlægges. Det er kun i forhold til andel af voksne, der tvangsindlægges har alle regioner, på nær Region Hovedstaden haft en stigning siden 2015. Alle regioner ligger nu over niveauet ved baseline.

Tabel 21. Antal og andele af voksne der tvangsindlægges i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering			Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	Baseline til 2016	2015 til 2016
7.04 Antal voksne der tvangsindlægges (Antal berørt) Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	2.872	3.060	3.022	3.117	245	95
	Region Hovedstaden	1.098	1.130	1.162	1.126	28	-36
	Region Midtjylland	545	593	600	636	91	36
	Region Nordjylland	240	252	226	244	4	18
	Region Sjælland	361	386	391	418	57	27
	Region Syddanmark	649	725	674	721	72	47
7.05 Andel af voksne der tvangsindlægges i forhold til antal indlagte (Andel i pct.) Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	11,5	11,9	12,0	12,7	1,2	0,7
	Region Hovedstaden	10,9	11,3	11,7	11,7	0,8	0,0
	Region Midtjylland	11,9	12,1	12,5	13,5	1,6	1,0
	Region Nordjylland	11,2	11,3	11,1	12,3	1,1	1,2
	Region Sjælland	10,4	11,1	11,5	12,3	1,9	0,8
	Region Syddanmark	12,3	13,2	12,0	13,3	1,0	1,3

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 22 viser udviklingen i tvangstilbageholdelse af voksne. Det nationale antal af voksne, der tvangstilbageholdes, ligger over baseline men på niveau med 2015. Region Hovedstaden og Region Sjælland, har oplevet et fald siden 2015, mens Region Midtjylland og Region Syddanmark har oplevet en stigning siden 2015. Region Hovedstaden og region Nordjylland ligger nu over baseline.

I forhold til andelen af voksne, der tvangstilbageholdes i forhold til antal indlagte, har Region Midtjylland haft en betydelig stigning siden 2015, mens Region Hovedstaden, Region Nordjylland og Region Syddanmark har haft mindre stigninger. Andelen ligger nu over niveauet ved baseline i Region Hovedstaden og Region Nordjylland.

Tabel 22. Antal og andele af voksne der tvangstilbageholdes i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering			Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	Baseline til 2016	2015 til 2016
8.04 Antal voksne der tvangstilbageholdes (Antal berørt) Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	2.345	2.470	2.365	2.363	18	-2
	Region Hovedstaden	969	1.030	1.044	1.024	55	-20
	Region Midtjylland	470	456	425	462	-8	37
	Region Nordjylland	209	250	233	230	21	-3
	Region Sjælland	286	295	272	250	-36	-22
	Region Syddanmark	442	473	428	442	0	14
8.05 Andel af voksne der tvangstilbageholdes i forhold til antal indlagte (Andel i pct.) Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	9,3	9,6	9,4	9,6	0,3	0,2
	Region Hovedstaden	9,7	10,3	10,5	10,6	0,9	0,1
	Region Midtjylland	10,2	9,3	8,9	9,8	-0,4	0,9
	Region Nordjylland	9,7	11,2	11,4	11,6	1,9	0,2
	Region Sjælland	8,2	8,5	8,0	7,4	-0,8	-0,6
	Region Syddanmark	8,3	8,6	7,7	8,1	-0,2	0,4

Kilde: Sundhedsdatastyrelsen

Tabel 23 og tabel 24 fremstiller tilsvarende indikatorer for børn og unge under 18 år. Tabel 23 viser udviklingen for tvangsindlæggelser, og her ses på nationalt plan en væsentlig stigning i antallet og andelen af børn og unge, der tvangsindlægges.

Alle regioner har oplevet en stigning i antallet af børn og unge, der tvangsindlægges sammenlignet siden 2015 – særligt Region Syddanmark har oplevet en større stigning. Andelen af børn og unge, der tvangsindlægges, er ligeledes steget betydeligt siden 2015 i alle regioner, med undtagelse af Region Nordjylland. Region Syddanmark har også her haft en særlig stor stigning i andelen af børn og unge, der tvangsindlægges. Det skal bemærkes, at det samlede antal tvangsindlæggelser hos børn er relativt småt (i alt 159 indlæggelser), hvilket bør inddrages i vurderingen af resultaterne.

Tabel 23. Antal og andele børn og unge under 18 år der tvangsindlægges i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering			Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	Baseline til 2016	2015 til 2016
7.01 Antal børn og unge under 18 der tvangsindlægges <i>(Antal berørt)</i> Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	103	134	115	159	56	44
	Region Hovedstaden	37	48	40	44	7	4
	Region Midtjylland	23	39	32	41	18	9
	Region Nordjylland	8	<5	11	11	3	0
	Region Sjælland	16	20	20	26	10	6
	Region Syddanmark	22	29	16	44	22	28
7.02 Andel af børn og unge under 18 der tvangsindlægges i forhold til antal indlagte <i>(Andel i pct.)</i> Milepæl 2020: Området følges"	Hele landet	7,0	8,6	7,2	10,2	3,2	3,0
	Region Hovedstaden	6,9	8,8	7,0	8,3	1,4	1,3
	Region Midtjylland	8,3	11,4	9,4	12,7	4,4	3,3
	Region Nordjylland	4,6	1,7	9,3	7,5	2,9	-1,8
	Region Sjælland	5,8	7,2	7,3	9,5	3,7	2,2
	Region Syddanmark	8,4	9,0	4,7	12,8	4,4	8,1

Kilde: Sundhedsstyrelsen

Tabel 24 fremstiller udviklingen i tvangstilbageholdelser for børn og unge. Her ses de samme tendenser som ved tvangsindlæggelser. Der ses således på nationalt niveau en stigning i både antallet og andelen af børn og unge, der tvangstilbageholdes både sammenlignet med baseline og 2015. På regionalt niveau er det kun Region Hovedstaden, der ikke har oplevet en stigning i antal og andel af børn og unge, der tvangstilbageholdes. Igen må tendenserne her læses med forbehold for, at det samlede antal tvangstilbageholdelser for børn er småt (i alt 109), og at data derfor er meget følsomme over for små udsving.

Tabel 24. Antal og andele børn og unge under 18 år der tvangstilbageholdes i hele landet og fordelt på regioner

INDIKATOR	REGION	Baseline	Monitorering			Udvikling	
		2011-2013	2014	2015	2016	Baseline til 2016	2015 til 2016
8.01 Antal børn og unge under 18 der tvangstil-	Hele landet	83	91	106	109	26	3

bageholdes (<i>Antal berørt</i>)	Region Ho-vedstaden	37	39	47	38	1	-9	
	Milepæl 2020: Området følges"	Region Midtjylland	15	18	20	20	5	0
	Region Nordjylland	7	5	<5	9	2	-	
	Region Sjælland	15	13	16	24	9	8	
	Region Syd-danmark	11	18	20	26	15	6	
8.02 Andel af børn og unge under 18 der tvangstilbageholdes i forhold til antal indlagte (Andel i pct.)	Hele landet	5,6	5,8	6,6	7,0	1,4	0,4	
	Milepæl 2020: Området følges"	Region Ho-vedstaden	6,9	7,1	8,2	7,2	0,3	-1,0
	Region Midtjylland	5,3	5,2	5,9	6,2	0,9	0,3	
	Region Nordjylland	4,2	4,2	3,4	6,2	2,0	2,8	
	Region Sjælland	5,5	4,7	5,8	8,7	3,2	2,9	
	Region Syd-danmark	4,0	5,6	5,9	7,5	3,5	1,6	

Kilde: Sundhedsstyrelsen

5 Sammenfatning

I dette afsnit sammenfattes og kommenteres de væsentligste resultater i monitoreringen. Først præsenteres data på nationalt niveau og derefter særskilt for hver region.

5.1 Nationale resultater

For de to indikatorer i partnerskabsaftalen, som har en tilknyttet målsætning om en halvering i 2020, viser monitoreringen desværre, at anvendelsen af bæltefikseringer er enten stigende eller stagnerede sammenlignet med niveauet i 2015.

Med henblik på at monitorere om der sker substitution mellem tvangsformer følges udviklingen i anvendelsen af andre tvangsforanstaltninger i relation til bæltefiksering. Et fokus på nedbringelse af bæltefikseringer kan fx resultere i, at der sker en stigning i anvendelsen af beroligende medicin med tvang, skærmning eller fastholdelse. I forhold til fastholdelser viser årsopgørelsen, at anvendelsen af fastholdelser fortsat er større end ved baseline. Da fastholdelse efter et 'mindste middel princip' i konkrete situationer kan anvendes i stedet for en bæltefiksering, kan dette være en forventelig effekt af indsatsen med at erstatte bæltefikseringer med mindre indgribende former for tvang.

I forhold til beroligende medicin med tvang er antallet af gange og personer, der gives beroligende medicin, stadig større end ved baseline.

I forhold til de indikatorer vedrørende bæltefiksering, hvor der er tilknyttet en målsætning om reduktion frem mod 2020, er det værd at bemærke, at der for de mellemlange og lange bæltefikseringer fortsat ses et fald både i forhold baseline og til 2015. Der ses også fortsat et fald i den samlede varighed af de meget lange bæltefikseringer (over 48 timer). Der ses dog i forhold til 2015 en stigning i antallet af de kortere bæltefikseringer. Ligesom med fastholdelser kan det ansues som en forventelig effekt af indsatsen for at reducere mellemlange og lange bæltefikseringer.

Vedrørende det totale antal bæltefikseringer og antallet af personer, der bæltefikseres, bemærker Sundhedsstyrelsen desværre, at der i forhold til 2015 ses en stigning for begge indikatorer.

I forhold til antal og andel voksne, der berøres af én eller flere tvangsforanstaltninger, er niveauet i 2016 overordnet set uændret sammenlignet med baseline og 2015. Der er således ikke sket et fald i hverken antallet eller andelen af personer i psykiatrien, der er udsat for tvang i perioden. Imidlertid ses der nationalt en udvikling i retning af anvendelse af mindre indgribende tvangsformer end ved baseline.

For børn og unge under 18 år ses der desværre en stigning i antal og andel børn og unge, der berøres af tvangsforanstaltninger. Da data for børn og unge er baseret på små tal, og der er ændret registreringspraksis i 2015, skal data dog fortolkes forsigtigt.

Slutteligt ses der på nationalt niveau en stigning i tvangsendlæggelse og tvangstilbageholdelse for både børn og unge samt voksne. Dette gælder både i forhold til baseline og fra 2015 til 2016.

5.2 Regionale resultater

5.2.1 Region Hovedstaden

I Region Hovedstaden sker der fortsat et fald i det totale antal gange, der anvendes bæltefiksering. Andelen og antallet af personer, der bæltefikseres, er dog steget fra 2015 til 2016. Der ses også fortsat et lille fald i anvendelsen af beroligende medicin med tvang fra 2015-2016. Ligeledes er der efter nogle år med stigning i antal fastholdelser sket et relativt stort fald fra 2015 til 2016.

Sundhedsstyrelsen finder det positivt, at faldet i både antal bæltefikseringer og anvendelsen af beroligende medicin med tvang fortsætter og videreføres i 2016. Derudover indikerer resultaterne, at en udvikling med en stigning i anvendelsen af fastholdelser (fra baseline til 2015) muligvis er vendt, hvilket Sundhedsstyrelsen finder positivt.

5.2.2 Region Midtjylland

I Region Midtjylland ses der en stigning i anvendelsen af bæltefikseringer. Særligt det totale antal bæltefikseringer er steget betydeligt fra 2015-2016 og ligger væsentligt over baseline. Antallet og andelen af personer, der bæltefikseres, er ligeledes stedet siden 2015. Derudover ses også i 2016 en stigning i både korte, mellemlange og lange bæltefikseringer samt summen af bæltefikseringstimer. Der ses desuden en stigning i anvendelsen af remme og af beroligende medicin med tvang. Der ses samtidig et fald i anvendelsen af fastholdelser i 2016.

Sundhedsstyrelsen finder det bekymrende, at udviklingen i anvendelsen af bæltefikseringer, remme og beroligende medicin med tvang ser ud til at gå i den forkerte retning i Region Midtjylland.

5.2.3 Region Nordjylland

I Region Nordjylland ses der i 2016 et fald i det totale antal bæltefikseringer. I forhold til antal og andel af personer, der bæltefikseres, ses der en stigning siden 2015. Der er sket et fald i alle længder af bæltefikseringer og i summen af bæltefikseringer - på nær de helt korte (0-2 timer). Desuden ses der i 2016 et mindre fald i anvendelsen af fastholdelser, men en stigning i anvendelsen af beroligende medicin med tvang. Anvendelsen af beroligende medicin med tvang ligger nu omkring eller over baseline.

Sundhedsstyrelsen finder det positivt, at antallet af bæltefikseringer er faldet og forventer, at regionen fremadrettet fastholder og viderefører denne udvikling. Sundhedsstyrelsen finder det dog bekymrende, at anvendelsen af beroligende medicin med tvang har været stigende siden 2014 og bemærker, at antallet af gange, der anvendes beroligende medicin med tvang nu ligger over niveauet ved baseline.

5.2.4 Region Sjælland

Region Sjælland har i 2016 fastholdt niveauet for anvendelsen af bæltefikseringer fra 2015. Alle længder af bæltefikseringer er reduceret siden 2015 undtagen de korte bæltefikseringer (0-2 timer), hvor der i 2016 ses en lille stigning. I forhold til anvendelsen af beroligende medicin med tvang ses der i 2016 en stigning i både antal gange, antal person og andel af personer, der får beroligende medicin med tvang. Der ses også i antallet af gange, der fastholdes, en stigning siden baseline og yderligere fra 2015 til 2016. Sundhedsstyrelsen forventer, at udviklingen med reduceret brug af bæltefikseringer udvikles yderligere over det kommende år med henblik på at nå

målsætningen i 2020. Anvendelsen af beroligende medicin med tvang har været stigende siden baseline, hvilket bekymrer Sundhedsstyrelsen. Fremadrettet er det vigtigt, at denne udvikling vendes.

5.2.5 Region Syddanmark

Region Syddanmark har i 2016 fastholdt niveauet for anvendelsen af bæltefikseringer fra 2015. De mellemlange og lange bæltefikseringer samt summen af bæltefikseringstimer er reduceret siden baseline og yderligere fra 2015 til 2016. Der ses dog en mindre stigning i de kortere bæltefikseringer (0-2 timer og 2-8 timer), og niveauet ligger nu over baseline. Ligesom anvendelsen af beroligende medicin med tvang ligger en del over baseline. I forhold til fastholdelser er der sket en stigning siden 2015, og niveauet ligger væsentligt over baseline.

Sundhedsstyrelsen forventer, at udviklingen med reduceret brug af bæltefikseringer udvikles yderligere over det kommende år med henblik på at nå målsætningen i 2020. Desuden forventer Sundhedsstyrelsen, at anvendelsen af beroligende medicin med tvang vil falde frem mod 2020.

6 Opfølgning på monitoreringen

Der er med denne årsopgørelse gået tre år siden indgåelsen af partnerskabsaftalen om nedbringelse af tvang i psykiatrien. Halvdelen af perioden til realiseringen af målene er således snart gået. På den baggrund kan det bekymre Sundhedsstyrelsen, at der for flere af indikatorerne ikke er sket et fald siden baseline, og der på nogle områder er sket et skred fra 2015 til 2016, da det kan blive en udfordring i forhold til at nå målene i 2020.

I forhold til børn og unge finder Sundhedsstyrelsen det bekymrende, at der på nationalt niveau fortsat ses en stigning i antallet af børn og unge, der berøres af tvang i psykiatrien. Sundhedsstyrelsen er opmærksom på, at resultaterne vedrørende børn og unge bør vurderes med forbehold for, at data før 1. juni 2015 ikke inkluderer tilfælde af tvangslignende foranstaltninger med forældresamtykke, og at data er følsomme over for små udsving, da det samlede antal tvangsforanstaltninger overfor børn og unge er småt. Det er dog under alle omstændigheder vigtigt, at stigningen i anvendelsen af tvang overfor børn og unge ikke fortsætter.

På baggrund af resultaterne af monitoreringen af tvang i 2016, herunder de ovenfor anførte bekymrende forhold, vil Sundhedsstyrelsen indhente redegørelser fra de fem regioner til forklaring af udviklingen, samt hvilke indsatser og ledelsesmæssige skridt regionerne vil tage for at sikre nedbringelsen af tvang. Sundhedsstyrelsen vil drøfte dette med regionerne på det førstkomende møde i Task Force for Psykiatri med henblik på, hvordan målsætningerne for nedbringelse af tvang nås frem mod 2020.

Sundhedsstyrelsen vil fortsat følge området meget tæt, både i forhold til hvordan der sikres et fortsat fald i anvendelsen af bæltefiksering, og med fokus på områder, hvor der er udfordringer i forhold til at nå målsætningerne.

7 Bilag

- bilag 1 *Notat vedrørende Sundhedsstyrelsens kommentering af tvangsmonitoreringen i psykiatrien*. Heri er findes ligeledes en vejledning til Sundhedsstyrelsens kommentering.
- bilag 2 *Oversigt over tvangsformer* ses en oversigt over og beskrivelse af de tvangsformer, der vedrører den løbende monitorering af tvang i psykiatrien i henhold til psykiatriloven.
- bilag 3 *Dokumentation af indikatorer for tvang i psykiatrien* ses en beskrivelse og dokumentation af anvendelsen af indikatorer for tvang med henblik på at opnå målsætningen om halvering af tvangen i 2020.
- bilag 4 *Baggrundstabeller til monitoreringen af tvang i psykiatrien 2016* ses en samlet oversigt over tabellerne for monitoreringen.